

Ca. 1854

AFSENDER

Jeanina Stampe

MODTAGER

Georgia Skovgaard

FAKTA

Dokumenttype:
Brev

Omtalte personer:
Titus Schouw
Georgia Skovgaard
P.C. Skovgaard
Elise Stampe
Jeanina Stampe

Arkivplacering:
Mappe 13 nr. 09 A+B

DOKUMENTINDHOLD

Jeanina Stampe skriver om religion, nationalitetsfølelse og om politik.

TRANSSKRIFTION

Kjære gode gamle G. Du maa ikke paa nogen maade troe Dig forpligtet til at svare paa følgende Sider. Det Skulde gjøre mig ondt om jeg ulejlignede Dig med en lille Forskrækkelse foruden den Du formodentlig allerede har ved at betragte denne kridslede, utydelige Skrift, som Du for Skams Skyld maaske dog ulejlige Dig med at gennemlæse. Troe mig! det er i al Beskjedenhed jeg atter skriver til Dig, for at takke Dig saa 1000 Gange for Dit ypperlige lille Brev og for den Glæde Du foraarsagede mig ved det, saavelsom ved det Haab Din Mand giver mig. Tak ham meget derfor, dog nei! Lad være! - Det er ubeskedent at takke inden jeg faaer det, for det lyder som en Paamindelse! Har jeg ikke Ret i det? Nu! til Dit Brev! - Det er rigtignok fuldkommen sandt at man først nyder et Sted rigtigt, naar man lever der længe; men den Nydelse ved Reisen har Du og Skovgaard endnu slet ikke prøvet og det er den første, Selon moi!) man maa have Bekjendte paa de Steder, hvor man opholder sig - helst af Landets egne Beboere; - det er interessantest og hvad man oplever i Saadannes Selskab bliver let |et| af de behageligste Udbytter man har af en Reise. Enhver smuk Egn faaer en hel ny Betydning for én, naar man har seet den med Mennesker, som ere en kjære; det har man nu allerede mærket 100 Gange her hjemme og naturligvis er det Samme og Tilfældet ude; Du vil derfor kunde sige: Altsaa har jeg den Nydelse allerede - siden Skovgaard er med mig! Men saa bliver Forskjellen dog den, at Skovgaard er gammel for Dig og paa Reiser maa man have noget nyt. Det er først det som gjør den piquant og underholdende. Ligesom man reiser for at see den fremmede Natur i Landet maa man ogsaa have Interesse med for at se den fremmede natur blandt Landets Indvaanere! og saa har det endogsaa en gavnlig Virkning paa Én i mange Henseendet at lære Fremmede at kjende; først og fremmest |derved|, at man bliver

-2-

sin overordentlige fordom quit, hvilket er behageligt for en selv, saavelsom for andre, ikke at tale om at den Galde man bliver befriet for. Jeg har talt med Englændere og Franske, der formelig havde været rasende paa hverandre tidligere, men som ved at reise havde miste denne gjensidige Fordom lidt efter lidt. Du skal se - hvis Du vil være oprigtig om et Aar - at naar Du kommer hjem er Din Modbydelighed ved Tyskerne fløiten. Naturligvis vil vi altid beholde Nag mod Slesvig-Holsten, og det var en Skam andet, men vi maa dog være glædest, naar vi kommer til Erkjendelse

af alle andre Tyskeres fortræffelige Egenskaber og store Dygtighed! Saa, bliv ikke vred for min lange Snak. Jeg er blevet forledt dertil ved en af Dine Udtalelser om Tyskerne i det hele taget. Jeg sagde " Vi vilde naturligvis altid beholde Nag mod Slesvig-Holsten"

Der tog jeg maaske dog Feil, for jeg glemte rent at vi er saa græsselig godmodige (for at benævne det paa den mildeste Maade). Jeg glemte rent hvordan vi have glemt 1801 og 1807. Enfin jeg glemte at vi nu for Størstedelen er engelsksindede, hvilket for Tiden nok omtrent vil være det Samme som at være Dansksindede. See, have vi kunnet glemme Englænderne den Skade de have foraarsaget os, saa kunde vi da ogsaa vente at vi engang glemmer Slesvig-Holstenerne af hvad Fortræd de have gjort os. Tillad mig, søde Georgia, at jeg endnu opholder Dig et Minut. Dit brev til Elise som jeg fik Lov at læse, interesserede mig meget! Naar man skriver Breve udenlands fra, gaae din gjerne om – som en ny Bog – og man bliver en Slags Forfatter, man har Alt tilfælles med en saadan, blot ikke dens strenge Critikere. Du ved nok, at naar en Bog er udkommet af en god Forfatter, faar denne gjerne en hel Del Breve tilsendt (anonyme eller ikke- anonyme eftersom

-3-

Indsenderne har Mod til) og de handler om Bemærkninger angaaende den nye Bog om deres Meninger om den, ogsaa indeholder de Spørgsmaal, som Digteren skal besvare o.s.v., o.s.v. – Tillad mig at anvende denne Lignelse i Virkeligheden og laane Øre til mine Bemærkninger om Dit Brev eller retter sagt – betragt dem som et Svar paa det, jeg vidste kun denne ene Maade (ved min trættende Lignelse) at kunne faa Lejlighed til at svare Dig paa hvad der ikke er henvendt til mig og aldeles ikke egentlig kommer mig ved. Til Elise skrev Du, at den catholske Religion tiltalte Dig o.m. lignende. Jeg vil ikke raade Dig til at yttre det i Dalgas ´ Hus i Livorne, thi der vil Du ret komme til at bide Skeer itu ved Saadan Yttring. Hele Familien der er opbragt paa Catholisismen, og det er ikke muligt at forsvare en Mening (ovenikjøbet, naar det skal skee på Fransk) lige overfor Dem, der have Kjendsgjerninger og Beviser paa deres Side; mig blev der kun tilbage at svare (naar jeg blev haardt angrebet, fordi jeg sagde jeg var kommet til at holde af Catholismen): Hvis alle Eders Historier om Præsterne er sande – de fortalte de utroligste Beviser paa Nederdrægtigheder af Præsterne og Overtro af Folket- saa kan man ikke anklage Religionen for det; men kun de der skulde holde den i Hævd – ikke Kirken, men Paven og i det Hele Taget Kirkens Beskjyttere som ikke er deres Gjerning Tro. Caroline især er aldeles urimelig mod Catholikkerne; det er paa en Maade heldigt at Vilhelmine er aldeles ligegyldig for alt det. Thi ellers vilde hendes Samliv

med hele Federigos Slægt jo være hende utaaleligt. Hvad der først fængslede mig ved den catholske Religion,

-4-

var at den aabner sine Kirker for Alle og – altid, endvidere at den indynder saa megen Ærefrygt, at man uvilkaarligt bøjer Knæ i den catholske Kirke og sætter al falsk Undseelse til Side. Det maaa være godt, som Catholikkerne at gjøre Korsets Tegn. Den alvorlige Messe greb mig de første Gange jeg hørte den, den gjorde ganske alvorlige Indtryk paa mig som paa Dig. Da jeg senere lærte Catholikker at kjende, som vare virkelige Christne mærkede jeg ved at Tale med dem, hvor uendelig megen Forening der dog er mellem deres og vores Religion. Fordomme maa der ogsaa gaae bort, naar man husker paa at den er Moderkirken, og at den har opbevaret rent, hvad der er bleven fordreiet og fordærvet i saa mange andre Kirker, og hvad der er det vigtigste og helligste for os. Naturligvis vilde vi jo aldrig kunde gaa ind paa at troe eller forsvare alt det de have tiljøjiet til

Deres oprindelige Trosbekjendelse – (Troen paa Madonna og alle Helgenerne etc), men hvad vi sagtens kunde forsvare og næsten med Ret, er "Syndsforladelsen" som alle Protestanter have at hænge deres Hat paa og finde saa splittergal, blot fordi de betragter den i det Fjerne uden at undersøge den. De finde det urimeligt og latterligt at Caht – troe at kunde faa Syndsforladelse ved at kravle op ad en Trappe paa Knæene, ved at give Almisser el. ... , men de vide ikke eller vilde maaske ikke vide, at Cathol. ikke kunde gjøre dette uden at være i "Guds Naade" og uden at tro paa "Gud Fader", Søn og Helligaand". See det fordres af dem ellers kunde de ikke faa Forladelse for deres Synder troe det og derved opløses jo af sig selv alt det Urimelige og Latterlige, som vi Protestanter troe at see deri. Vi andre troe jo ogsaa at vi kunde faa Syndsforladelse, naar vi troe, see det kommer jo omtrent ud paa et, naar man ikke vil være pedantisk. Vil man engang begynde at binde an med Catholikkerne (de velunderrettede; for en stor Deel lever i den største Uvidenhed angaaende deres egen Religion)

saa vil opdage et mageløst Talent hos dem til Forsvar baade med Fornuftsgrunde, Sophismer og meget sligt. Da jeg engang sagde til saadan: Men kan De føle Dem fuldstændig tilfredsstillet ved kun at den halve Del af Nadverens Sacrement? Præsten drikker jo Blodet for dem alle, og De faae jo kun Legemet." Dertil fik jeg som Svar, t idet De fik Legemet fik de jo baade Kjød og Blod, da begge Dele indeholdes i det, og Præsten burde drikke Vinen, da ikke en Draabe deraf skulde spildes, fordi

det var helligt. De have altid Forsvar paa rede Haand, saa man kommer ingen Vegne med at angribe dem, hvor man ikke er meget inde i begge Religioner, og tillige har Forstand og Talegaver dertil. Catholikkerne i Syden tro dybere paa en mere barnlig Maade end vi Nordboere synes jeg at have bemærket. De troe for meget, men vi have vist den modsatte Fristelse at troe for lidt.-

Jeg fik igaar et prægtigt Brev fra Titus: humoristisk og fornuftigt og ret vittigt skrevet. Han bliver ved at være min rigtig gode Ven, og jeg spørger aldrig om jeg igjen er hans gode Ven, for det har jeg vænnet mig til, aldrig at være fordringsfuld i Venskabsforhold i det Ydre, hvad jeg er i det Indre er en anden Sag, jeg kan ei fradømme mig aldeles begjærlighed i sligt, men aabenlyst er jeg aldrig mere fordringsfuld, jeg holder ikke af Skuffelser og dem undgaar jeg ved de Principer jeg nu har lagt mig til. Jeg haaber og venter aldrig noget til Gengjæld for hvad jeg giver. Det føler jeg mig egentlig lykkeligst ved. Farvel Georgia! Jeg hverken haaber eller venter at Du skal tage med Venlighed mod disse Linier. Jeg hverken haaber eller venter en Hilsen fra Dig eller fra Skovgaard eller fra nogen af mine Venner, der er langt borte, ligesaa lidt som jeg troer paa at dem som er mig nær have noget synderligt mere tilovers for mig end for ethvert godt Skrog de ere vant til at see paa og have lidt tilovers for. Dette var egentlig sagt med Hensyn til Jonna og Elise. Ja, jeg kunne blive ved til i Morgen. For Du veed jeg lægger ingen Skjul paa mine Følelser eller Indfald, men jeg vil dog forskaane dig for mere. Din Jeanina.

P.S. nr. 2.

Man skulde rigtignok troe efter disse mine sidste Ytringer at jeg var overmaade ulykkelig men det er på ingen Maade Tilfældet. Jeg er vist saa glad og lykkelig som nogen paa Jorden kan være. Læg mærke til Georgia, naar Vilhelmine seer paa en Udsigt, et Maleri eller saadant. Hun bøjer sig da altid ned til og kigger med det ene øje. Sig mig om den hvid-grønne Agraman om "Helene" ikke er frygtelig |Smagløs. |

-5-

Herregud, nu har jeg igjen budt Dig, langt mere end jeg egentlig havde i Sinde. Tilgiv det, søde G. Siig endelig til Caroline, hvad jeg skrev til Dig og bad dig sige hende – i mit forrige Brev og sig hende endvidere at je ne'en souviens! hver Dag næsten og med Længsel og alle umulige "trois douce souvenirs". Hun har nemlig sendt mig en lille Tegning af Livorno og skreven ovenover "t`en souvient Tu?" Det rørte mig – den lille Tegning. Kan du ikke nok begribe det? Caroline er meget gracieuse undertiden i sit Indre, men slet ikke i sit

Ydre, dog klæde alle hendes paa en Maade daarlige Manerer – hende godt selon moi! Du maa give mig Lov at gjøre blot en lille Bemærkning endnu, som er opstaaet i mig ved at tale med Franske og Italienske, med hvem jeg kom i temmelig alvorlige Samtaler for saavidt som jeg kan komme i saadanne. (Du tror vist knapt at det nogensinde er muligt, men Du har Ret, det er ogsaa kun en overfladisk Alvor, jeg har og den er intet værd – men nu til Bemærkningen:

[N.B. Tanken om at burde svare mener jeg kan nok forskrække, men Du veed nok, jeg er ikke saa fordringsfuld at vente noget Svar. Glæd mig blot med en lille Hilsen?]

Catholicisme, trae dyfene on dy paa en onne
 Pany. Maad end in ^{prophetic} Thorbaem, signee ji al kan
 nemooked; de trae for Meph; men in have viid de
 Modath Diskelae - al trae for liik.

Jeg vil ogsaa et godt Stykke Poes fra Titius: hui-mori-
skab og fortidsjys, ret vildt chevet. Han
bliver ved at være min vdt; god Venning
isopprig aldri, au ji igjen er haue Ven, for
det har ji været i sit, aldri at være
fordringssal i Venskabsforhold i det Hore; ^{Rauvportore}
ji er i det Gud er en anden Sag; ^{fradomme}
ni ddeles Besjærlighed i sig; men aabenlyst
er ji aldri mere fordringssal; ji holder ikke af
Kjøffeler og den end gaar ji ved de Principer
ji nu har lært i sit. Ji, haaber I været ald-
nagt sit gi ugi, all for hvad ji giver. Det fæls g-
mi egypt. lighelyst ved. Lævel! Georgia-
Sag, hvor han naas selbs værker at det skal dog
med Kulgræs mod disse Linier. I kværken haader
eller værker en Kilsen fra d' eller fra Skogaa
eller fra ugen af min Venner der ere laugtbort
Ligesaa lidt som ji traer paa at den am com-
non have noget tyndt i sin Tilovers for ni, end for
ethvert godt Skrag de ene vænke til at se paa
og have lidt Tilovers for dette var egentl. sag med
Hensin til Janna og Elise. Ja, ji kunde blive ved
sit imorgen. For de ved ji lovgivningen skjellet
paa mine Taler eller Gudfald, men ji vil dog
nu forskaarel d' for men. Sin, Paulina

nur farskaaldig for men. Der Jævnina
 O. L. N. 2: Man skulle rigtig nok troe efter disse mine ældre
 ydbringer, at J. J. var guemaaede tilgængig; men det var paa en
 Maade Tilfaldet, hvortil
 indgjort var saa gladelig
 bet. som noget paa Jorden
 Kan være. Det var det
 Jordan naar Vilhelmine selv paa en Udsej. H. Mober, H. Mober
 baden. Men bærer sig da altid med det en af og en Hjørner midt
 ene f. l. sig mig om den hvid-grønne Agraman omstaltene i hvid

SKOVGAARD-MUSEET

Mappe 13 Nr. 9B

saa vil man opdag et mageløst Talent hos
den lille Torvas, baade med Lovens og Guds
Sophisme, og meget eligt. ~~Men~~ j' engang sagde det en
saadan: men kan de fole den fuldkomne tilfreds-
stillet ved ~~den~~ at have den halve del af Naturs
Sacramente. Prøben drikke jo, Blodet for "den lille"
og se for j' kun "Lignet". I dertil fik j' som Løse
at idet de fik Lignet fik de baade Rød og Blod,
da begynde de jo indholdet i det og at Prøben bide
drikke. ~~Men~~ ja ikke en Draabe deraf skulde
spildes fordi det var heiligt. De have altid Torvas
paa rede Haand, saa man kommer ingen Vegne med
at angibe dem, naar man ikke er i stand
i begynde Religionen og Liden naar Løstænd og Talegæ-
der. Herregud! nu har j' da igen Rødt og Blod
men end j' gæstgæst haade isinde. Tilgiv det, sige j'
Lige ender, det Caroline, hvad j' etes
det og kadal, sige hende - imod forrige
Dro og sige hende enderinde at "j' er en
souvenir". Nu hver Dag ndsten og - med Løst
og alle mængde, bres Doust souvenirs. Nu
har nemlig ender mig en lille Tegning af
Livorno og skrevet oven over: L'en souvenir. Nu
det rødt mig - den lille tegning; kan de ikke nok
begribe det. Caroline er meget gracieus underliden
i det Liden; men det ikke i det Liden, og alder
alle hendes - paa en Maade - daalige Maade
hende god - selon moi. Nu maa give mig Løse
at give blot een lille Bemærkning ender, som
er opstaaet i mig ved at tale med Franske og Itali-
ske, med hvem j' har i hemmeligt alvorligt Samtale
for saavith som j' kan komme i saadanne. (Det traer
bist knap at det nogensinde er muligt; men de har det
det er ogsaa kan den overfladiske Kærlighed og den kan
ikke Vord; j' men nu til Bemærkning.